

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vásárhelytől, hova egy a lap beltartalmát részét illető közlemények, mint az előzetesek, hirdetések, nyitási cikkek stb. i. tézendők.

Nyitási cikkek soronkint 10 kr-ért közöltnék.

SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr
Fél évre . . . 3 frt — kr
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr
Külföldre 1 évre 8 frt — kr
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak terfogataért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítottak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

Társadalmi betegség.

Egy dörögés rázkodtatja meg mindegyre a levegőt s kialudt egy emberélet! A hirlapok nap nap után közölnek ily eseteket, ugyszólván már fel sem tűnik, egykedvűen olvassuk, s azzal napirendre térünk felette. Pedig ez oly társadalmi betegség, a mi felett nem árt elmélkednünk.

Leginkább a szerelem és a meggazdagodásra vezethető ez vissza. Az utolsóról szólva, a hirtelen emelkedés utáni vágy sokszor hirtelen bukást von maga után, ennek az a következménye, hogy a kielégítetlen vágyak és a bukással járó guny, tovább hajtják a szédelgőt az örvényes pályán, míg végre a féktelen uralom-vágy és szerencse-vadászat összetöri és tehetetlenségükben önön gyilkásként kérnek segítséget. Jó volna ha szívére venné mindenki, hogy az a legboldogabb, a ki sorsával meg van elégedve és nem kapaszkodik.

Az öngyilkosságok aránya a két nem között nagyon egyenlőtlen; a férfiak 4—5 ször nagyobb számmal fordulnak elő az öngyilkosok közt, mint a nők. Sokan e tényből a nőnem átlagosan nagyobb erkölcsiségére hajlandók következtetni; azonban ha meggondoljuk, hogy a férfi természeténél fogva a nyilvános élet viharaiiban él, vállalkozásokba bocsátkozik, melyek pillanatok alatt felemelhetik, de megint tönkre is tehetik; elveket világnézetet maguk alkot magának, minél fogva közelebb áll a csalódások és meg hasonlások lesulyító esélyeihez, mint a nő, ki a családi élet többnyire felhőtlen légkörében,

a régi erkölcsök békés uralmához van szokva, úgy, hogy nemcsak a kétségbeeső fejtörések és elvküzdelmektől távol áll, hanem ha néha-néha gondok rohanják is meg, tünni és szenvedni tud természetével könnyebben ellentáll a kétségbeesés ostromának.

A statisztika még azt is bebizonyítja, hogy az öngyilkosok legnagyobb száma tényleg a nőtlen életet élők közül kerül ki, mert míg a házások átlagosan 16%-al járulnak az öngyilkossághoz, a nőtlenek 28%-al járulnak a szomorú társadalmi adóhoz.

S ha a végeredményt tagozzuk: a nőtleneknél 4 szerte nagyobb a valószínűség, hogy öngyilkosokká lesznek, mint a házásoknál. Ausztriában egy millióra esik 200 öngyilkos, Magyarországon 400 egy évben.

Bármilyen oka az öngyilkosságnak, ezt csakis egy orvossággal ellensúlyozhatni, és ez a — hit! — Ápolja kiki keblében a hitet a vallás, az örök isten iránt.

Növeszsze azt oly fává lelkében az ember, mely gyökereivel és ágával egész lényét betöltve nemcsak meg nem dül az élet viharaiiban, hanem lombos karjaival a vészben fedezetet, a küzdelmek hevében üdítő árnyat ad, az igazi és jó törekvésnek gyümölcsöket ígér és hoz. Ha a vallásápolás keblünkben ki nem alszik, ritkább lesz a lapok öngyilkossági rovata.

Ü. L.

A családjog kodifikálása. Szilágyi Dezső igazságügyminiszter f. hó 4-én tette közzé a tervezett magyar polgári törvénykönyvnek a családi jog

kodifikálására vonatkozó következő nagyfontosságú részeit indokolással együtt: 1. A házastársak személyes viszonya egymáshoz (12. §.). 2. Házassági vagyonjog. (76. §.). 3. Szülők- és gyermekekről. (194. §.). 4. A gyámságról. (38. §.). Az igazságügyminiszter egyidejűleg intézkedett, hogy egy ezen törvénytervezetek, valamint a múlt héten a csödtörvény módosításáról, a megtámasztási jogról és az ügyvédi rendtartásról szóló tervezetek könyvtári uton is megszerezhetők legyenek.

SZEMLE.

Bismarck herceg ismét fogadott interwiewolót és pedig a lipseai Neueste Nachrichten egy szerkesztőjét, Blum János volt birodalmi gyűlési képviselőt, Blum Róbert fiát, ki előtt kimerítően beszélt a világhelyzetről és határozottan állást foglalt a német katonai törvényjavaslatok ellen.

Blum az N. N.-ben írja meg a beszélgetés lefolyását. Bismarck herceget, mint a tudósító írja, kijelenté, hogy nem látja be a javaslatok szükségét. Erősebb akarnak tenni, hogy egyszerre két irányban, két fronton verkedhessünk? Miért nem mindjárt három frontban? Nagyon valószínűtlen, hogy két frontban is kelljen egyszerre harcolni. Oroszország nem fog háborúba vonulni csak azért, mert Franciaország háborúskodik és ha Oroszország — a mi nagyon valószínűtlen — egyedül kezdene háborút, hamar elválnék, milyen lesz Franciaország megtartása.

Minek is kellene szaporítani a létszámot? Hát ki fog győzni? Az, a ki az első 2—3 ütközetet megnyeri; ezeket az ütközeteket pedig nem milliók döntik el, hanem legfeljebb 2—3 százezres; nagyobb mennyiségű embertömeg nem vezényelhető, át nem tekinthető, fel nem állítható. Most is még mindig első sorban a jó vezetésre, kellő taktikára kell tekinteni, nem pedig a hadsereg rengeteg nagyságára. A mostani haderővel két ellenséggel szemben is sikeresen lehet működni, ha helyes a vezetés.

Bismarck ezután azt mondta, hogy szerinte a háború veszélye nem nagyobb, mint a milyen 1888-ban volt; azt hiszi, hogy 2—3 évnél előbb nem törhet ki háború. Franciaország még béke.

A „Szekelyföld“ tárczája.

A nyelv.

Felolvasatott a játékon nyeglet által 1892. évi nov. hó 5-én tartott filarésztelen.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Hogy igénytelen felolvasásom tanulságos lehessen, oly témáról akarok szólni, melynek mindnyájan birtokában vagyunk. Ez egyszerű kis fegyver ugyan, de világot alkot, épít és ront egyaránt. E kis fegyverünk nem más, mint az agy gondolatának, szívünk érzelmeinek közvetítője a külvilággal. Neve egy tagu szó, de ereje, hatalma egész könyvtárakat teremt. Azt hiszem mindnyájan felismerték tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy felolvasásom tárgya a nyelv, melyet nem fajai és minősége szerint szándékozom tárgyalni, hanem be akarom mutatni tulajdonságait és hatását az emberi kor különböző szakáiban.

Hogy ez érzékszervünk mennyire fontos, nemcsak a gondolatok közlésénél, hanem a táplálkozásnál is: azt jól tudjuk. Eppen ezért szükséges, hogy e fegyver fejlődési korszakait ismerjük, s igyekeznünk kell, hogy e fegyvert helyesen, tapintatosan használva, magunk és mások boldogságát elősegíthessük vele.

Fejlődésénél három s hanyatlásánál két korszakot különböztethetünk meg. S lássuk ezeket rendre.

A fejlődő korszakot nevezhetjük kedvesnek is, mert ebben a legtöbb kellemmel, bájjal találko-

zunk; itt valóban áldásnak tekintetik, mert romboló hatása még egyáltalán nincs.

A fejlődő időszak három kora: a csecsemő, gyermek és ifju kor. A hanyatlás a felnőtt és agg kor.

Lássuk tehát a csecsemő kort. Leírhatatlan azon öröm, melyet a szerető szülői kebel akkor érez, midőn gyermeke ártatlan mosolyát e gyöngéd szó kiejtésé kezd főlvaltani: tata, mama, papa, stb. Élvezet azt nézni. Bámolni lehet, hogy a gondolat kis közvetítője öntudat nélkül is mint mozog, hadar, igyekszik magát szabaddá, függetlenné tenni, hogy kis gazdájának hasznára lehessen.

E kedves kis szavakat nem oly figyelemmel és örömmel hallgatják, mint az én felolvasásomat. Ott azt kívánnák, hogy mentől többet, nálam pedig, hogy mentől kevesebbet beszéljek. Szép témám kifejtését már félbe nem hagyom még a táncolni vágyó ifjak kedvéért sem, mert hát akkor azt bizonyítanám be, hogy az én nyelvem már nagyon is a hanyatló korszakban van, pedig még felnőtt korát éli.

Mégis, hogy hamarabb végezhessek, áttérek a második időszakra, a gyermekkori nyelvtulajdonosságokra.

A fejlődő lelki tehetségekkel egyaránt fejlődik csaknem e fegyverünk mozgó képessége. Az eddig egyes szavakat dadogó nyelv ma már szép versek elszavalásával gyönyörködteti a szülőt; a gondolatok szabatos menetével a fejlődő szép lelkierőnek ad kifejezést az azt ápolgató tanító előtt. Ekkor a nyelv szerepe a legkellemesebb, mert a lélekvilága tiszta, így a nyelv, mely annak tol-

mácsa sem beszélhet egyebet csak a mi szép, nemes és jó. Azért csüngünk ragaszkodó szeretettel egy gyermeknek, azért szeressz a gyermekek társasága és társalgása a szemlélő felnőtteknek anyai örömet. A nyíltság, őszinteség honol a barátai kebelben és a nyelv e szent érzelmeknek ad kifejezést mindenkor. Azért oly kedves és maradandó emlékü a gyermekkori barátság, az átélő idők öröme és fájdalma.

A gyermekkorból az ifju korbá lépve, a szerzett ismeretekből kezdünk már koszorút fonni. Eddig azt tettük, a mit másoktól láttunk, hallottunk. Nyelvünk inkább a tanulmány hatása alatt állott. De ezen korban kezd már önálló működését.

Első teendője a hódítás. Az elmének legszebb termékeiből virágokat fűz s azt felállozza hol kötött, hol kötetlen beszédnek a szeretet oltárán. Az érzelem világát csalódások érik és így a gondolatlan a nyelv szerepe is váltakozik. Az eddig oly ártatlan naiv szerepet vivő nyelv nem egyszer csipős gunnyal szórja sziporkáit; hódítani kezd és törekszik az önállóság felé. Az eddig alázattal és hálával adózó szív a szülőkkel szemben is több követeléssel lép fel, ellenmondást tünni nem akar és a nyelv, e kis fegyver kezd támadólag fellépni jöltevőivel szemben. E kis korban tovább nem fér meg, az atya jó tanácsa, az anya gyöngédsége többé megfékezni nem képes és így végre kilép a társadalomba. Mint ujoncz egy ideig a szerénység leplelvel betakarozva praktizál.

Később a bölcsesség és vérmérséklet szerint vagy halgatag marad egészen, vagy a szereplők közé lép. Itt a küzdőter igen sok oldalú. A nyelv

sebb hajlamu, kevésbé harcra kész, mint 1888-ban. Akkoriban Boulanger közel volt ahhoz, hogy megalapítsa a Boulanger-dinasztiát. Csak „meg kellett volna nyomni a gombot”, és Franciaország uralkodója lesz és kitor a háború. A francziák könnyen elfragadták magukat az ily kalandoroktól. Emlékszem rá, hogy az 1871. háború idején, mikor Gambetta a békét megkötését hátráltatta, egy Bonaparte-jött hozzám és azt mondta, hogy kész Bordeauxba utazni, agyonlőni ott Gambettát, aztán megnyomja a gombot, megparancsolja az inasoknak, hogy „takarítsák el azt a disznót”, és Napoleon császár számára kezébe ragadja a kormányt.

Annak az ebernek igaza volt. Mi azonban nem boosátkozhatunk az ilyen kalandorokkal, mert minden francia monarchia veszedelmesebb Németországra nézve, mint a közvélemény, miután amaz sokkal könnyebben szövethetett Oroszországgal. A hatalom mostani kezelői nem akarják a háborút, mutatja ezt is, hogy a republika számára kikérték a pápa áldását és meg is kapták. A pápa ezzel a francia nép békés érzelmének tett eleget. Tudni való dolog, hogy bármely valamire való hadvezér háború esetén mint diktátor elsöpri a kormány embereit.

Most pedig áttértek Oroszországra. Ki akarja ott a háborút? A cáár nem, mert az nagyon békés hajlamú; az orosz nép többsége sem; — akarja csak három elem: a sajtó, a lengyelek és a zsidók. A sajtó, mert a zsidók és lengyelek hatalmas befolyásolják. Minden háború izgatja lelke a lengyel elem, mert a lengyelek azt hiszik, hogy Oroszországot megverik és akkor újra felállítható lesz Lengyelország. Az orosz zsidók együtt fújják a harci riadót, mert ők is azt remélik, hogy Oroszország meg lesz verve és hogy jobb dolguk lesz nekik, ha rosszra fordul Oroszország sorsa.

Bismarck utal a lengyelek nagy befolyására Oroszországban. A hadügyminiszter lengyel; Gurkó is lengyel. Majd kifejtette, hogy Oroszországnak nem tekintve az éhínséget, kolerát és a kedvezőtlen pénzügyet, legalább három évre van szüksége, mert az új fegyverekkel és az új löporral még nem készült el.

A katonai kérdés megoldására nézve oda nyilatkozott Bismarck, hogy a birodalmi gyűlés ne vesse el a javaslatokat feltétlenül, hanem igyekezzék segíteni a valóban fennforgó hiányokon, melyeket az altisztek, tisztek és lovak létszámának csekély száma okoz. Előbb azonban ki kell mutatni a helyes adóforrásokat.

Arra a kérdésre, hogy elmegy-e a birodalmi gyűlésbe, azt felelte, hogy nem megy, ha csak a végső szükség nem szólítja, mert a többség kerülné, mint a pestist. Aztán megö katonatiszt, egyenruhában kellene megjelennie és mint tisztnak a birodalmi gyűlésen harcolnia a katonai javaslat ellen. Eppen azért csak a végső esetben fog a birodalmi gyűlésen megjelenni.

A kézdivásárhelyi jótékonynő-egylet közgyűlése.

(Vége.)

Ez a különös nézet az, mely aztán számos tagját egyetünknek erőtlenné teszi arra, hogy az előítélettel megküzdve szívének nemesebb suga-

hatalma, képessége, szöbősége segítségül hívja a modort. Bármilyen zengzetesen szóljon a nyelv, ha a modor rossz: kétséges a hatás. Azért a fiatal-ság, legyen az nő vagy férfi, sokkal többet ad a külsőségekre is, mint más. Ezt helyesen is tesszik, mert nyelv forgatásnak mesterségből műveltségükre, külsőségüktől izléstől lehet ismerni. És e két tulajdonságnak a mérlegserpenyőben egyformán kell állni, mert ha bármelyik túlsúlyban van, a másik értéket rontja s az embert erős bírálatnak teszi ki. Ilyenkor a társadalom azonban felelősen ismeri benne a felkészültséget. A mennyire vigyázunk tehát kifejezésünk tisztaságára, értelem-ségére, igazságára és hatására, éppen annyira kell vigyaznunk teljességünk, meggyőzősünk, oltozetünk korrektségére. Avagy nem feltűnő az, midőn a műveltség legalso tokan álló egyen öltözékében, eljárásában a nagy urat a lya, nyelve, modora pedig elárulja, hogy oroszianborbe bujt? E pen ilyen visszatetsző, ha valakinek műveltsége magas fokú áll, s külsőségeiben, öltözékében még sem veseli magát ranghoz, korához méltóan.

Ebből lehetkezik az úgynevezett emberszólás, vagy is a pietetika. Ennel a ténykedésnél hatalmas szerepe van a nyelvnek, mert ezt soha sem teszi senki papírra, hanem csak úgy négyeszm között szokta mondani ma ennek, holnap a másiknak, azután a harmadiknak míg végre elindul a maga rendes útján s nemcsak falukat, városokat, hanem megyéket és országokat bejár. Ez egy betegség, valódi gyógyszerre nem a törvény szigora, hanem az, ha az ily emberek társaságát kerüljük. Mert el lehetünk készülve rá, hogy a ki most előttünk mást mosdat, másnap más egyén előtt minket fog meghurcolni. Ettől a betegségtől te-

latát követhesse. Érti miudegyikük, hogy e felfo-gás oktalán és csak az önzésnek durva megnyilatko-zása, de nem mer vele szembeállni, nem mer ellene szólni, vagy ellene tenni, mert fél a meg-szólástól, a kisvárosnak e remétől, az előítéletnek e bántó fegyverétől és bár ott van lelkeben a szer-etet, a könyörületeség, a vágy, hogy nemesebb érzéseinek ünnepeket szenteljen a közügyekben való részvétel által, nem képes magát kiszaba-dítani a szellemi biúneselektől és távol marad, csak lanyhán, félig-félig teljesítve a kötelességeket, melyeket egyetünkkel s a társadalommal szem-ben magára vállalt akkor, a midőn sorainkba lé-pett.

Mert azt nem gondolom, hogy olyanok is lehes-senek, kik azt higgyék, ha az egy-két forint tag-sági díjukat befizették, ezzel aztán mindent meg-tettek, a mit tőlük a szeretet vár! Nem mondotta az ur, hogy: „add nekem a te földi javaidat”, de azt „add nekem a te szívedet!”

A leggazdagabb pénzadomány is értéktelen marad az irgalom atyja előtt, ha csak kezünkkel nyújtjuk azt a kérőnek, és nem kiséri szívünknek egy meleg hangja, egy őszinte érzése a segítő kez-et! Köszönnel adni alig több annál, mint sem-mit sem adni. A mint a lélektől megvált test, csak tóherré válnék az élő világban, úgy a meggyőző-dés nélkül végrehajtott tettek is haszon- és érték nélküli valók a szeretet világában.

Ne legyünk tehát közönyösek! A ki érzi szívé-ben azt a szent lelkesültséget, melyet az igazság, a magasatos eszmék ébresztenek az emberben, az emelt fővel, bátran követheti jobb érzéseit, ha százszor kigunyolják és bírálgatják is. Csak akkor fájhat az embernek mások bántó véleménye, ha e másoknak igazságuk van. De a kiknek a jóról, a magasatos eszmékről, a nemes cselekedetekről van bántó véleményük, azoknak nem lehet sem erkölcsi, sem világi felfogás szerint legkevesebb igazságuk sem. Az ilyenek véleményétől nem fél-betünk, az nekünk nem fájhat, nem árthat. Csak akkor szükséges az ilyen gondolkodásnakról tudomást venni, ha az illetők tekintében adván kife-jezést véleményünknek, működésünkben akadá-lyozósnak, hátráltatósnak. Akkor is csak azért, hogy még nagyobb buzgósággal, őszintébb lelke-sedéssel, erősebb hittel, kitartóbb türelemmel tel-jesítve kötelességeinket, jó ügyünket diadalra se-gíthessük.

En Tisztelt Közgyűlés, erősen hiszem, hogy ezentul ily küzdelmeink nem lesznek, és erősen hiszem azt is, hogy működésünk a jövőben na-gyobb körű, nagyobb hatású, fontosabb eredményü-leend, mert egyetünknek minden tagja belátja, miszerint az igazságot szolgálni öröm és érte munkálkodni kötelesség.

E jó reményben bízva, bátor vagyok a tisztelt Közgyűlés figyelmét városunk közéletének két égető kérdésére a polgári leányiskola hiányára, és a házi szegények insé-gére felhívni.

Mindkettő ismeretes a tisztelt Közgyűlés előtt, azonban nem lesz fölösleges velök ezután is, most már sokkal behatóbban foglalkoznunk, mert olya-nok az idők ma, hogy teljes örökkel résen kell állanunk céljaink mellett.

Az első, a polgári leányiskola kérdése már többször volt tárgyalva gyűléseinkben. Legutóbb négy évvel ezelőtt egy alapítványt is tettünk,

hát úgy kell őrizkednünk, mint a difteriti-ztól, kerülnünk kell nemcsak a hazat, a hol tenyészik, hanem az embert is, a ki benne lakik. A fiatal korban ily szereplőktől sokat tanul a fiatal nyelv, egyik követője, másik megvetője lesz nemcsak a nyelvnek, hanem a társadalomnak is.

A kik a tűzpróbát kiállottak, a nyelv mézes-mázos szavainak vagy szürő, gyökölő hulláknak a fiatalekorai nem estek, azok végül kineveke a fiatalok sorából és vagy mint boldog házastársak, vagy mint agg-egények a nyelv hanyatlási kor-zakának eszöid jét, a felnőttek korát élék.

A felnőtt korban, midőn a nyelv hatalma ön-álló a ra jutottak, leraztuk magunkról a gyön-géd szülői szeretetet; magunknak kell gondos-kodni minden megélhetési szükségükről. Reánk nehezűk az anyavál a hivatalos, családi, egyházi, házifü és társadalmi kötelesség.

Itt a kifejelett, felnőtt embernek ugyan vigyázni kell, hogy a kötelességek mértékét jól ismerje és mindenikért annyit tegyen, mennyit anyagi és szellemi ereje megbir. Egyiket a másik rovására túlsúlyba ne emelje. Ezen ténykedések közepette hatalmas szerepe van a nyelvnek. Itt tünik ki, hogy a fiatalokkorban, midőn az önállóság után vá-gyódva, a szerénység leple alá rejtőzve tapasztala-okat gyűjtöttünk, milyen benyomásoknak vol-tunk szemlélői.

Küzdünk tehát az élet örömeiért magunk, eset-leg, ha van, családunk fentartásáért, boldogsá-gáért.

Mellőzve a többi kötelmeket, a nyelv szerepét csakis a családi és társadalmi életnél kívánom pár sorban körvonalozni.

A nyelv a családi élet zenéje, bája, kelleme; a

csekélyet bár, de reméltük, hogy a mustármagból hatalmas fa fog kinőni. Azonban városunk mos-toha anyagi viszonyai és felsőbb támogatás hiánya miatt, a mag nem indult még csírába.

Ezt látom én, tisztelt Közgyűlés, oly czélnek, mely érdemes volna arra, hogy eddig összegyű-jtött pénzalapunkat akkorára neveljük, hogy az iskola alapját, ha már nem sikerül annak semmi más támogatást megnyernünk, önerőnkől is lete-hessük.

Nem szükséges, de nem is tartozik beszédem keretébe, hogy a műveltségnek s különösen a nők műveltségének áldásait ismertessem, hisz ismere-tesek azok mindenki előtt, ha nem is akarja min-denki elismerni. De kit érdekelné leginkább váro-sunk növevelésügye, tisztelt Közgyűlés, mint épen minket, e város nőt? És képzhetünk-e csak egyet is városunk hű polgárai közül olyant, ki e czéllal szemben közönyös maradhatna, ki megvonná erkölcsi, vagy anyagi támogatását akkor, midőn egy anyira szükséges leányiskola felállításáról van szó?

Hiszen tisztelt Közgyűlés, sajnosan érzi min-den család, hogy leányait, ha bevégződött elemi-iskolai tanulásuk, itt tovább nem taníttathatja, hanem egyszerű polgári-iskolai oktatásért is vagy ki kell adnia a háztól idegenek közé, idegen vá-ro-sba, vagy nagy költséggel és nagy fáradsággal magán órák után szereztetheti meg velök azokat az ismereteket, melyeket ma már minden művelt nőnek el kell sajátítania, vagy a polgári iskolai bizonyítványt, melynek alapján egy két pályára megnyithatja számukra az utat.

Ez az állapot, tisztelt Közgyűlés, sokáig nem maradhat így! K.-Vásárhely városának már ma-gasabb szellemi igényei vannak, kell, hogy legyen-nek, sem hogy a közműveltségnek és különösen a növevelésnek jelen állapotában megnyugodhatna s ezért hiszem, hogy a tisztelt közgyűlés magáévá teszi e többször felvetett eszmét és nem lesz egyesületünknek egyetlen tagja sem, ki — ha felkérjük a czél elérésére törekvő munkálkodásra — megtagadná segítségét.

A másik, tisztelt Közgyűlés, a házi szegények kérdése.

Méltóztatnak ismerni ezt is, tudják, hogy van-nak városunkban olyan, jobb sorshoz szokott, de a legmelyebb nyomorba jutott egyének és csalá-dok, kiket a human intézetek segítő keze el nem érhet, mert a világ szemei elől elvonulva, titkon hullatják keserű könyveket és titkon viselik gyá-szos sorsuk terheit. Az ilyeneken bár szerény mértékben, anyagi erejének arányában, a nögye-let midőig igyekezett segíteni. Felkereste őket megbízott tagjai által szomorú hajlékaikban és néhány vigasztaló szóval, némi anyagi segély-nyújtással megkísérté enyhíteni keserveiket.

Ezen czélra minden évben a fillérestéylek jöve-delmét fordítottuk és az eddigi gyakorlathoz hi-ven, ezentul is azt vesszük eszközü. De tisztelt nögyeleti közgyűlés, e tekintetben csak úgy ér-hetünk el valamennyire is a sikert, ha nemcsak azok, a kik itt a mai ülésükön jelen vannak, hanem egyetünknek minden tagja lelkiismerete-sen, buzgó fogja tanogattui ezen estélyeknek er-kölcsi és anyagi sikerét, ki a körülményeikhez képest, akár a rendezés körüli buzgó működés-vel, akár minél gyakoribb személyes megjelené-

nehéz napokban vigasza, gyámola. A primási sze-rep a családi zenében a nőé, ha ő nem kezd, rit-ka szol a kontras, mely szerep a férfi. Az is ritka dolog, hogy a kon ras tui harogtassa a pri-mast. Hogy milyen hatása legyen a nyelvnek a család életre, minden esetre sok függ a nőtől, mert nem igen ismerek olyan barbar ferfit, a ki gyöngéden szerető nejének, az élet nehéz küzdel-mében segítő, batorító szavát örömmel ne fo-gadná. Viszont azt is állíthatom, hogy egy igazán szerető hű és jó nő készséggel igyekszik terje akarat t, ohaját követni. Ily szerep mellett meg van az egyetértés: ez pedig nem más, mint az anyira ohajtott boldogság. Mert a boldogságot némeiely az anyagi javak nagyságában keresik, uolott ott csak jólétet találhatnak, de nem bol-dogságot. Lehet valaki szegény, de boldog; míg a másik gazdag, de boldogtalan. A családi élet jó létét keressük tehát a férj és nő összhangzó munkásságában, szeretetében, melynek közvet-tője, irányítója a nyelv. Inkább, ha fáj valami, nem szólnuk, s ha szólnuk, úgy szólnuk, hogy ne sértünk. Ennyit kívánunk a nyelvtől a családi életben.

Lássuk a társadalomban. A ki azt hiszi, hogy magára is meg tud élni, nincs szüksége az embe-rekre, azt egyszerűen balgának, együgyűnek ne-vezhetjük. Mert legyen valaki hivatalnok, föld-bírtokos, iparos, földműves vagy akár pénztőzser: az emberekkel érintkeznie kell.

Illetlen, gorbos beszédünket a leggyyszerűbb ember is megvételssel viszonzozza és elkerül. Ahhoz fordul, a ki az embert embernek tekintve, hozzá azon tónusból beszél, mely őt joggal megilleti. Ki miként használja nyelvét, a szerint nyer becslést,

ével és az összejöveteleknek saját körében való népszerűsítésével.

Ma tisztelt Közgyűlés, még fontosabb, mint valaha, az, hogy ezen estélyeinknek minél több jövedelme legyen, mert meglehet hozzánk is elérkezhetik a vészes kór, mely Európának nagy részét és ebben hazánknak több helyét már meglátogatta és ezzel szemben is ki kell állanunk a küzdésre, nyomorban sínlódó embertársaink megmentésére, mihez anyagi erőre van szükségünk.

Az említett célon kívül, mint mindnyájunk előtt ismeretes, egyetünknek más, szellemi, erkölcsi célja is van ezen estélyeinek rendezésével.

Ezek városunk egész közönsége számára rendezetnek. Sokba nem kerülnek, kedélyesek, egyszerűek, épen alkalmasak arra, hogy közönségünknek minden köre jól érezze magát, ha ott megjelenik, és épen az a céljuk, hogy minden kört összegyűjtve, azokat egymással közelebbi ismeretségbe hozva, előmozdítsa az egymás iránti szeretet és kölcsönös becsülés érzelmeinek fölbresztését, mely természetesen mindig csak az ismerkedés eredménye szokott lenni.

Egyszersmind alkalmul szolgálhatnak a fillérestélyek azoknak, kik kevesebbet forognak társaságban arra, hogy itt néha-néha megjelenve, érezhessék a társasélet vidámit, finomító hatását.

Ha egy héten egyszer mindnyájan összeülünk, egy vidám, egyszerű és lehetőleg tanulságos társaságban, ha együtt mulatunk mindnyájan, nem állítva magunk közé képzelt válaszfalakat, növeljük magunkban a testvériség nemes érzelmét, a társadalomban a közműveltséget és ki mondhatná ez összejöveteleket hiábavalóknak, még az esetben is, ha nem volna nekünk játékos célállásunk egybekötte és nem nyújtanának alkalmat, módot, szenvedő embertársainkon is segíteni?

Meg vagyok győződve tisztelt Közgyűlés, hogy ez igazságokat belátva, egyesületünknek minden tagja, kedves és lelkiismeretbeli kötelességének tartandja munkálkodásunkat az irányban is könyvtári, elősegíteni és minél számosabbakat megnyerni céljaink pártolására, azok közül is, kik eddig tőlünk távol maradtak.

És tisztelt Közgyűlés, most már csak az volna hátra, hogy az elmúlt három évi ciklus eredményeiről szóljak. Azonban ezek a titkári, pénztári, és bizottsági jelentésekből amugy is ki fognak tűnni. Csak annyit említek meg, hogy nagy küzdelmeink voltak, sokaknak közönye, kicsinyeskedése, némelyeknek érdekhajhászata, sőt kimondhatom, nem egynek rossz akaratát ellenében is. Azonban hála Istenünknek, ki a jó ügyet, a nemes szándékot mindig kegyelmébe fogadja, egyesületünk fennáll és oly erős alapon, hogy épen csak kevéssel több lelkesedésre, buzgóságra és bátorságra van szükségünk, hogy egyesületünk a legvirágzóbb növények sorába emelkedhessen.

Csak ezt a kevés lelkesedést, ezt a jóakaratot és bátorságot kérem egyetünk számára, nemcsak a közgyűlésnek, hanem az egész egyetnek minden egyes tagjától, erkölcsi támogatást várunk

elismerést vagy megvetést a társadalomban. A ki embertársát mézes mázos-szávaival megcsalja, megkárosítja; állok bosszút líhegő keble sugallatára jó hírnevét bemocskolja, attól az emberek nagy része elfordul. A ki a fegyverével mindig csak az önérdeke mellett harcol s ezáltal az egyetértést, társadalmi rendet és igazságot lábbal tiporja: a közmegvetésben találja jutalmát.

E sokoldalu küzdelem végre kitaraszítja, erőtlenné teszi a fegyverünket és beáll a második foka a hanyatlásnak az agg kor.

A lelki erő még éber, tette kész, de látva azt, hogy nézetei az újabb nemzedék által mint ósdiak, elvetetnek, lassau-lassan visszavonul a térről és működési körét azon szűk térre szorítja, hol ő eddig parancsoló és ur volt a házánál: ez a családi kör. De a család ifjai is ez alatt felnőve, szabadulni akarnak, mint előbb említém, a szülői hatalom alól és előáll kisebb-nagyobb zsörtölődés, békétlenség, melyet a fiatalok műnyelven zsembelesnek neveznek.

Ez végső, ártatlan szereplése a nyelvnek s ennek csak akkor van vége, midőn a mozgató erő az agy és szív működése megszűnik.

Ezek voltak az én mondanivalóm a nyelvről e hatalmas fegyverünkről. Azt hiszem mindenki beletalálhatta magát kor szerint a szerepkörbe és nem vettek rossz neven, ha tapasztalataimat a nyelv szerepléséről ily sorrendbe szedtem.

Nagyon meg volna igénytelen munkám jutalmazva, ha abból is némi tanúságot merithetünk és egymás támogatásért közérdekeink megvédését jövőre e fegyverrel ésszerűen eszközöljük.

Szíves türelmüket megköszönve, szívemből kívánom, hogy a játékos nyelvet hivatása magasztalan örökké virágozzék és éljen.

művelt közönségünktől, és ezzel megköszönve szíves megjelenésüket és figyelmüket, melyet talán hosszasan is igénybe vettem, a játékos nyelvetnek 1892. évi rendes közgyűlését megnyitom.

Különfélék.

— A brassói-kézdivásárhelyi vasút személyforgalmának példátlan élénksége arra indította az intéző köröket, hogy jövő tavasszal ezen vonalon gyorsvonatot léptessen életbe. Egy kissé hihetlenül hangzik a hír, hanem a forrás autentikus. Azt hisszük, hogy ez a vizinális vasút lesz az első, melyen gyorsvonat közlekednék. Vérmes reményeket nem táplálva, egyelőre nagyon megelégednénk közönségünk egy személyvonattal is, mely véget vetne azon normális nyomorúságnak, hogy az utazó minden nagyobb állomásnál gyakran egy fél vagy egész óráig várakozzék a megindulásra. Mint kellemes hírt közölhetjük ugyanezen forrásból azt is, hogy a helyi állomás épület nem sokára tetemesen ki fog bővülni. Lesz tágas váróterem, vendéglő s az emeleten meg a vasuti alkalmazottak lakásai. Ha ezek a reformok létesülnek, azt hisszük, hogy a forgalom még élénkebb fog lenni s a közönség kényelmével a vasút jövedelme is emelkedni fog.

— A kézdivásárhelyi játékos nyelvet mult szombaton kezdte meg őszi fillérestélyei sorozatát, mely minden tekintetben szépen sikerült. Volt közönség elég, program jó s kedves, meg nagy. E három tényező biztosította nemcsak a mai est sikerét, de garanciát nyújtott jövőre is, hogy őszi pangásban levő társaséletünk a fillérestélyek által fel fog lendülni. A műsor első pontját Nagy Károly ur érdekes felolvasása képezte, melyet lapunk mai számában vesszünk olvasóink. Márton Benedek ur szavazata zenekísérettel szintén megérdemelt tetszésben részesült. Műsoron kívül Molnár Kálmán ur szavalt el közkívánatra egy pár csinos satyrikus versecskét, melyeknek egy modulációja, mint helyes színezése által most is bebizonyította Molnár ur, hogy kitűnő szavaló, s a közönség a nyújtott élvezetet zajos tapsokkal hálálta meg. Műsor után kedélyes tánczvigalom volt.

— A székellyföldi vasutak három irányban, Szászrégenig, Székelyudvarhelyig és Sepsi-Szentgyörgyig már megkezdett s még kiépítetlen részében negyedik száz kilométernyi hálózatának létesítését a legközelebbi jövőben megoldandó feladatok egyikének tekinti a kereskedelmi miniszter. E téren a magánvállalkozás közreműködésére is annyi biztossággal van számítható, mert a határszéli csatlakozások iránt a román királysággal kötött egyezményben a magyar kormány szabad kezét tartott fenn úgy arra nézve, hogy a magyar vasúthálózat melyik pontjáról indítsa ki az összekötő vonalakat, valamint arra nézve is, hogy ezen összeköttetések első vagy másodrendű vonalak gyanánt építtessenek-e ki. A mi a vöröstoronyi és gyimesi csatlakozásokat illeti, ezeknek közelebbi részleteit a két kormány műszaki bizottságai egyetértőleg meg is állapították már és pedig oly alapon, hogy közös állomások nem épülnek, hanem a csatlakozási szolgálat a mindkét részről építendő külön-külön határállomások közt akként fog ellátni, a mint jelenleg Orsova és Verciorova közt történik.

— Meghívó. A kézdivásárhelyi nőegyesület a házi szegények javára f. hó 12-én azaz szombaton a város ház diszttermében öv. Bándy Imréné, ifj. Tóth Mihályné, házi asszonyok és Török Irén Aida k. a., Nagy Ilona k. a., Alberti Albert ur, Benkő István ur, ifj. Dávid Antal ur rendezősége mellett fillérestélyt rendez. Műsor: 1. Felolvasás Vajna Károly ur által. 2. Szavaltat Jancsó Amál k. a. által. 3. Vig monolog előadja Molnár Kálmán ur. 4. Enekel Makka Dániel ur. I. négyes után sorsolás. Beléptidj: személyenkint 30 kr. Kezdet este 8 órakor.

— A Matyáskirály szobor bizottság jelentése eddigi működéséről Nagy Lajos szerkesztésében megjelent s hű képét nyújtja azon kegyeletnek, melylyel az országnak királya emlékének csüng. — A jelentés az egyes adományozókat a szoboralapra egyházak, főpapok, főurak, nők, egyletek, tanintézetek, testületek, vármegyék, városok stb. szerint csoportosítja, s végül kimutatja, hogy a

Kolozsvárt felállítandó Matyás király szoboralap vagyona 1892. évi július 1. napján tett 60,448 74 krt. Többé tehát nem álom, nem ábrándkép Matyás király szobrának létesülése. Maga a már begyűlt összeg néhány évi kamatozással fedezné a szobor költségeit, de remélni lehet, hogy a nemzet áldozatkészsége siettetni fogja az emlékmű létrehozását. — Adományokat még mindig elfogad és nyugtáz a végrehajtó bizottság.

— Kossuth Lajos véleménye az 1849-diki országos ereklye muzeumról. A fővárosi vigadóbeli 48 as kiállítás rendezősége közt vita támadt az iránt, hogy vidéken vagy Budapesten legyen-e az 1848–49-iki ereklyéknek országos muzeuma. A vélemények nagy többsége a fővárost jelölte ki, a hol több vidéki és idegen fordult meg napoként, mint a vidéki városok legtöbbszörében egész éven át. E fontos dolog megvitatásánál volt azonban olyan is, akinek lokalpatriotizmusa az ellenkezőt kívánta. Erre gróf Kreit Turinba írt, miután megegyeztek, hogy a nagy számúztott véleménye döntő lesz. Kossuth gróf Kreithoz intézett levelében kijelenti, hogy a 48–49-iki ereklyék országos muzeuma csakis Budapesten lehet. „Képtelen eszmének” tartja azt, hogy ilyen országos gyűjtemény vidéken legyen. Ezek után a rendezőség folyamodott a fővároshoz ingyen helyiségre és telekre egy illő épülethez, a mely közadakozásból fog épülni. A nagy bizottság megalakulta után olyan ereklyéket is elfogad a rendezőség, a melyek letétbe adtnak.

— Magyarország földbirtokosai. Régi vágya az, már úgy termel, mint kereskedő köreinknek, hogy megbízható adatok alapján bírják Magyarország földbirtokosainak névjegyzékét, s nemcsak pontos címzet a földtulajdonosoknak, de azt is, hogy kinek mennyi és minő kultúra alatt álló földje van. Az országos magyar gazdasági egyesület is többszörösen tett lépéseket e czimtar megszerzése érdekében, a minek egybeállítására nagy fáradságba került. A nemrég elhunyt dr. Szontagh Albert kir. tanácsos a földművelési minisztérium megbízásából egybeállította a kötött forgalmi birtokok jegyzékét s ez alkalmat használt fel arra, hogy a kataszteri és teleklönyvi adatok alapján egybeállítsa megyék, járásek és községeknek a 100 holdon felüli birtokok jegyzékét, feltüntetve az illetők utolsó postáját s azt, hogy mennyi szántóföld, rét, szőlő, legelő, erdő, nádas stb. van birtokukban. Dr. Szontagh Albert elhunytával a munkát Baross Károly az országos magyar gazdasági egyesület titkára vette át és rendező sajtó alá. A hivatalos adatok alapján készült terjedelmes munkára, a mely eddig földbirtokosaink egyedüli hiteles névörvét képezi, felhívjuk termelő és üzleti köreink figyelmét. Bolti ára 15 frt lesz, de október hó 15-ig eszközölt előfizetés után 10 frtért megszerezhető „Magyarország földbirtokosai” kiadóhivatalánál Budapest (Köztelek.)

— Örült az oltár előtt. Temesvárt e hó 5-én reggel egy különös viselkedésű öreg lépett a józsefvárosi plébánia templomba s egyenesen az oltárhoz sietett, hol a pap éppen akkor kezdte a misét. Odament hozzá s a fülébe sugta, hogy ő meggyilkolta a feleségét s büne alól földolgozást jött kérni. Az öreg ember úgy viselte magát, hogy a plébános mindjárt fölsimerte benne az örültet s azzal nyugtatta meg, hogy csak imádkozzék büneinek bocsánatáért. Egyszersmind a rendőrséghez küldött, melynek emberei azután kórházba szállították az oróget, ki nem is igen ellenkezett. Az eset a templomban levők közt természetesen nagy izgalmat keltett.

— Szörnyű jelenet egy állatseregletben. Brassóban, az ott időző Kocka-féle állatseregletben a napokban nagy szerencsétlenség történt. Az állatsereglet az evangélikus leányiskola nagyobb növendékei nézték volt meg, vagy kétszázán, egy tanító vezetése alatt. Az oroszlan-ketrecz rácsozata oly ritka, hogy az oroszlan egész kényelmesen kinyújthatja rajta a talpait. Egy Binder Berta nevű tizenöt éves leány megismogatta az oroszlan egyik talpát, mire a fenevad dühbe jött, a leány felé kapott s fél arczáról a bőrt és húst egészen lerántotta. A szegény leány, a gyors orvosi segély daczára, aligha életben marad.

— Nyilvános számadás és köszönet. A kézdivásárhelyi játékos nyelvet nyelvet folyó év november hó 5-én tartott fillérestélyén befolyt 19 frt 80 kr. Ebből felülfizetni szívesek voltak a következők: Alberti Albert 70 kr, id. Szűcs Jánosné, Szabó Mózesné, N. N. 30–30 kr, Nagy Ferenczné szgy., Nagy Anna (L. é.), Vass Ferenczné, Szentkovics Jenő, Benkő István, Dimény Géza 20–20 krt, tiszt. Székely Iváné, János Gyula, Baka Mihály, X. Y., N. N., Szentesi, Z. V. 10–10 krt. Fogadják a kegyes felülfizetők nyelvetünk hálás köszönetét.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Dobay János.

